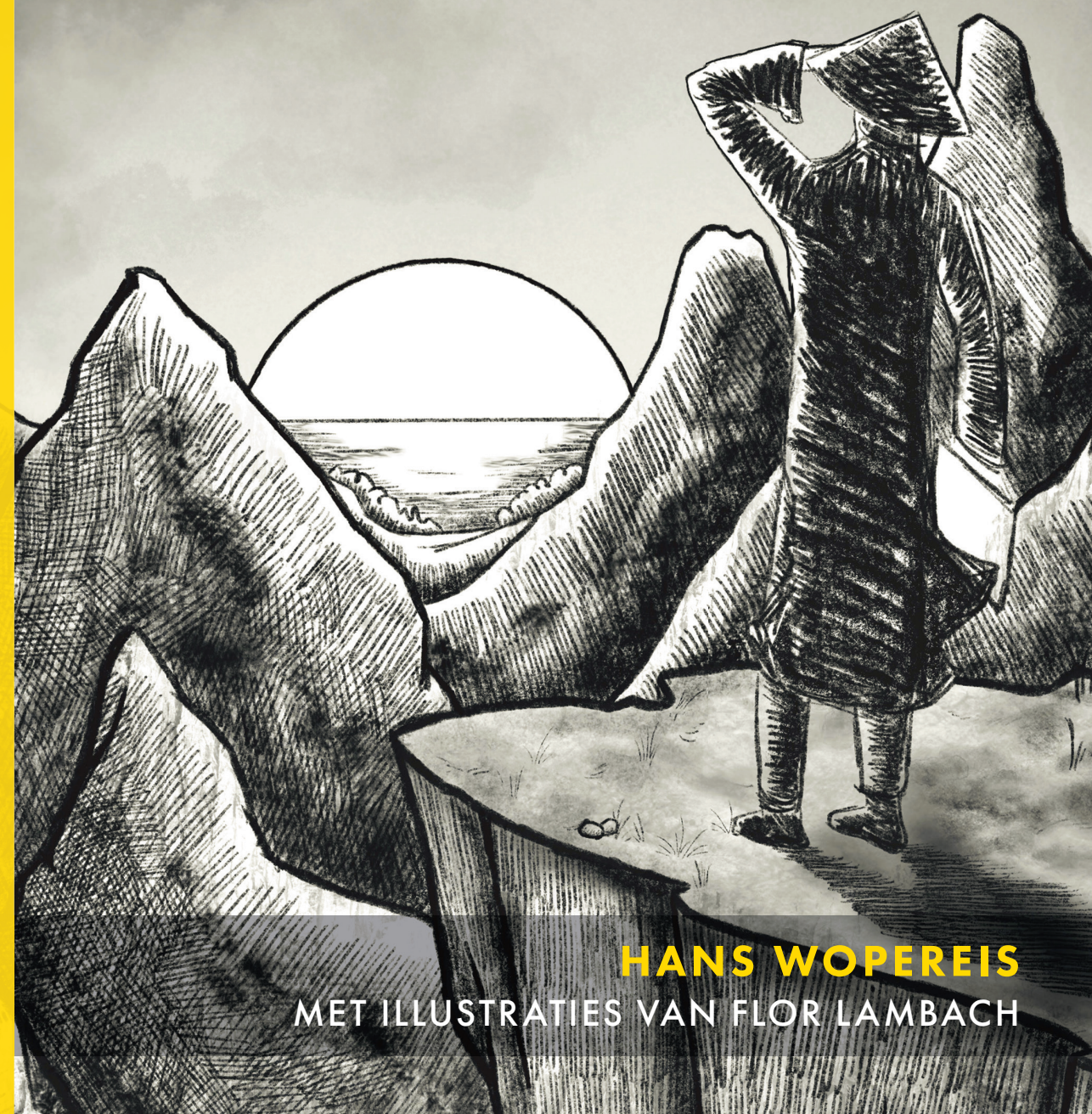

STRIP OP DE HORIZON

WIJSHEID VOOR ONDERWEG

HANS WOPEREIS

MET ILLUSTRATIES VAN FLOR LAMBACH

‘Wat een verrukkelijk boek! Het neemt je als het ware op schoot en spreekt tot je op diepere lagen – van het kind in je tot je meest wijze deel.’

Lisette Thooft, rebalancer, auteur, journalist, podcastmaker

‘Voor iedere leider, voor ieder mens die zo wijs en bezield mogelijk probeert te handelen. Dit inspirerende boek geeft je de wegwijzers.’

Doekle Terpstra, bestuurder, toezichthouder

‘Wat een parel van een boek. Eenvoudig, wijs, diepgaand.’

Ton van der Kroon, auteur, visionair, internationaal spreker, trainer

‘Diepmenselijke thema’s worden door de samenspraak van beeld en tekst verrassend helder en eenvoudig blootgelegd. Een boek voor op je nachtkastje!’

Jaap Voigt, taoistisch leraar, auteur, medeoprichter ITIP School voor leven en werk

‘Dit boek is een betoverende aanrader voor ieder mens in de zoektocht naar wijsheid en vooral wanneer je net als Roodkapje soms in het donkere bos bent verdwaald. Simsalabim!’

Simon van der Veer, auteur, organisatieadviseur, docent, podcastmaker

‘Wie de ziel serieus neemt, kan niet zonder humor, verbeeldingskracht en de wijsheid van eeuwen. Lees en kijk maar.’

Arjan Broers, pastor, begeleider, auteur

‘Dit boek nodigt als geen ander uit tot reflectie en herverbinding met jezelf en de wereld, precies daar waar ware leiderschap begint.’

Marco Buschman, leiderschapsexpert, internationale begeleider, spreker, auteur

‘Een bijzondere verzameling van oude wijsheid, uniek vormgegeven als strip, verhaal en toepassing voor jou als lezer. Een heerlijk boek voor momenten van rust en reflectie.’

Arienne Klijn, De schilden van je innerlijke familie, coach, adviseur, trainer, auteur

STRIP OP DE HORIZON

WIJSHEID VOOR ONDERWEG

HANS WOPEREIS
MET ILLUSTRATIES VAN FLOR LAMBACH

‘We leven door elkaar verhalen te vertellen. Wat is het eerste wat een kind zegt als hij heeft leren praten? “Vertel me een verhaal.” Dat is hoe we begrijpen wie wij zijn, waar we vandaan komen. Verhalen zijn alles.’

– Carol Shields

‘We hebben mythen nodig om ons te blijven ontwikkelen. We hebben verhalen nodig om niet overweldigd te worden door de enorme willekeur van onze ervaringen. Zonder verhalen zijn wij niets.’

– Robert Coover

‘Alle beste verhalen ter wereld zijn in werkelijkheid slechts een enkel verhaal – het verhaal van een ontsnapping. Het is het enige wat ons allen en altijd interesseert: hoe onszelf te bevrijden.’

– Arthur Christopher Benson

INHOUD

Inleiding 11

1

'Hier in het licht is tenminste iets te zien!' 15

Moela Nasroeddin en de verloren sleutel

2

'Breng jezelf tot stilstand en ga zitten' 25

Tswang Tse en de man die zijn schaduw probeert te ontvluchten

3

'En zo is mijn pad mij voor het eerst getoond door het gedrag van... een hond!' 35

De parabel die meester Shibli beroemd maakte

4

'En dit is nu de hemel!' 43

De parabel van de samoerai en de zenmeester

5

'Maar waar ben ik nu gebleven?' 53

De Joodse parabel over de vergeetachtige Golem

6

'Het enige verschil is dat hier in de hemel de mensen elkaar voeden!' 63

De parabel over een geestelijk zoeker die rondgeleid wordt in hemel en hel

7

'Voor deze maakt het wel degelijk uit!' 73

De parabel over de oude man die redde wat hij redden kon

8

'Iemand die door wil gaan voor wijs, zou daar een voorbeeld aan kunnen nemen' 83

De parabel van Tzu Chi en de nutteloze boom

9

'En zo bereikte de leerling toch de staat van verlichting' 93

De parabel over de vinger van zenmeester Gutei

10

'En diezelfde nacht nog bereikte hij de staat van verlichting' 101

De sadhoe en de dief

11

'Kom mee, we gaan naar de andere kant' 111

De parabel van de koning en de Dood

12

'Val me er dan alsjeblieft niet nog eens mee lastig' 121

Petrus en de man die zijn kruis te zwaar vond

13

'Nog eventjes en je bent een overheerlijk gerechtje' 129

De parabel over de erwt die uit de pan van zijn kok wil springen

14

'Ach nee toch, wat heb ik weggegooid?' 139

De parabel van de arme sloeber die valt over een tas met stenen

15

'Wat zijn ze daar toch aan het zingen?' 147

Sjimon en Ruben en het wonder van de gespleten zee

16

'En zo bouwde Eisik het gebedshuis van zijn dromen' 157

De parabel over de schat van rabbi Eisik

17

'Wat stond er eigenlijk op dat bordje van die deur?' 165

Nasroeddin en zijn droom over de deur die hij niet geopend kreeg

18

'Ach, laat ons dansen!' 173

Twee sadhoes op weg naar verlichting

19

**'Hoe zoet smaakt
de aardbei'** 183

Een boeddhistische parabel
over een man in het nauw

20

**'Maar zijn ze ook echt gegaan?
Gut, dat was niet mijn bedoe-
ling'** 193

Een ander licht op het verhaal
van Adam en Eva

21

**'Ja, dat is het beste idee om
Jezus uit te schakelen!'** 203

Een vergadering in de hel
nadat Jezus naam begint te
maken

22

**'Je houdt hem toch
zelf vast?'** 213

Moela Nasroeddin en
de pilaar

23

**'Waar denkt u dan
dat u bent?'** 223

Over de man die dacht het
geluk te kunnen vasthouden

24

**'Is er misschien nog
iemand anders
daarboven?'** 233

De parabel van de man
in de bergen die in een
afgrond viel

25

**'Een lange moeilijke weg.
Haha, hoe verzin je het!'** 243

De parabel over de vis
en de oceaan

Dankwoord 253

INLEIDING

Hoe moet ik leven? Hoe kom ik tot keuzes en besluiten? Hoe vind ik mijn bestemming en hoe mijn weg? En welk antwoord geef ik op wat mij onderweg overkomt, op het lot dat mij treft? Fundamentele vragen waar ieder van ons zich voor gesteld weet, maar waar we in onze wereld, in onze scholen en klaslokalen, geen tot bijna geen aandacht voor hebben. Alles wordt ons geleerd, behalve het meest wezenlijke: hoe te leven? Vroeger hadden we de kerken nog, maar die zijn een taal gaan spreken die niet meer van deze tijd is. Als we geluk hebben zijn onze ouders ons tot voorbeeld geweest, maar ook hun antwoorden, voor zover ze die gegeven hebben, blijven de antwoorden van een vorige generatie, waar we in onze eigen tijd maar beperkt iets mee kunnen. Zo zijn deze meest fundamentele levensvragen, vragen van het individu geworden, waar ieder van ons zelf zijn eigen antwoorden op zal moeten vinden. Misschien is dit maar goed ook, want het is de essentie van onze zwaarbevochten vrijheid dat we onze eigen waarheid mogen zoeken en mogen bepalen. Maar gemakkelijk is dat niet.

Dit boek bevat een tamelijk onbekende schat aan kleine parabels en vertellingen uit alle windstreken en spirituele tradities, vaak van generatie op generatie mondeling doorgegeven, die ons

kunnen helpen die eigen antwoorden te vinden. Verhalen die gebruikmaken van beelden en metaforen die voor ons zoveel meer zeggingskracht hebben dan in zinnen gerangschikte rationaliteit van woorden en begrippen. Het beeld bijvoorbeeld van een rups die tot vlinder transformeert, spreekt ons vele malen dieper aan, dan het woord 'gedaanteverandering' dat doet, laat staan het begrip 'transitie'. En het verhaal van die transformerende rups, die worstelt met zijn omhulling en zich uit zijn benauwenis moet zien te werken, en juist daardoor levenskracht ontwikkelt, geeft in de diepte meer inzicht in en voeling met dat mysterieuze proces van gedaanteverandering dan een rationeel wetenschappelijke analyse van wat transitie is en welke stadia daarin aanwezig zijn. Gecombineerd met het middel van de strip, hét beeldverhaal bij uitstek, spreekt deze taal van de verbeelding rechtstreekser en indringender tot onze ziel dan welke logische redenering of moralistische lering ook. Omdat ze interpretatie behoeven, en voor het rationele verstand niet direct te grijpen zijn, laten ze bovendien de vrijheid om er een eigen betekenis aan te geven, waardoor onze autonome, vrije denkkracht wordt aangesproken.

Bovenstaande eigenschappen van de taal van de parabels, de fabels en de vertellingen, zeker wanneer ze, zoals

in dit boek, vervat worden in de beeldtaal van de strip, maken ze bij uitstek geschikt om wijsheden over te dragen die niet gemakkelijk te vervatten zijn in woorden of zo confronterend kunnen zijn dat ze ons afschrikken wanneer ze in rationele bewoordingen worden geformuleerd. Het is niet voor niets dat toen we nog klein waren we niets liever wilden horen dan de verhalen van onze ouders. En ook toen het liefst met plaatjes erbij. Het is de taal van het kind, die tot ons spreekt zoals geen andere taal dat kan. En het is daarom dat bijna alle geestelijke tradities in de wereld, van het soefisme tot het boeddhisme, van het taoïsme tot het jodendom, en van de zentraditie tot de christelijke traditie, er gebruik van hebben gemaakt. De grote leraren en hun tradities nemen ons er als het ware mee op schoot en spreken tot ons op een laag waarin we de waarheden van die tradities veel beter kunnen begrijpen. De presentatie van deze vertellingen in de vorm van de door Flor Lambach getekende strips maken de wijze lessen die ze door willen geven daarbij nog toegankelijker.

De meeste vertellingen in dit boek heb ik gebruikt in de vele inleidingen, workshops en trainingen die ik in de loop van mijn loopbaan als begeleider op het gebied van persoonlijke ontwikkeling, leiderschaps- en teamontwikkeling heb mogen geven. Ik heb ze niet alleen geselecteerd op hun bruikbaarheid om de belangrijkste concepten over groei en ontwikkeling mee te kunnen illustreren, maar ook op de mate

waarin er om gelachen kan worden. Naast de taal van de beelden is de taal van de humor immers ook een manier om gemakkelijk toegang te krijgen tot de ander, zeker in de context van de toch wat serieuzere thema's van de psychologie en spiritualiteit. Het maakt die thema's lichter en gemakkelijker te verteren. Dit maakt dit boek overigens ook zeer bruikbaar voor collega-begeleiders die zoeken naar werkzame ingangen om de vaak stevige problematieken waar zij voor ingehuurd zijn aan te snijden.

Twee figuren komen daarbij meerdere malen terug in dit boek, juist omdat ze het metier van de 'spirituele humor' zo vaardig bespelen. Als ze in dezelfde tijd en in dezelfde streek geleefd zouden hebben, zouden het zeker vrienden van elkaar geworden zijn. Het betreft de illustere islamitische figuur die onder de naam 'Moela Nasroeddin' schuilgaat, maar van wie we niet weten of hij echt geleefd heeft. Mocht hij wel degelijk een historische figuur geweest zijn, dan zou hij omstreeks 1300 ergens in Groter Khorasan hebben geleefd, in wat nu een gebied is dat deels in Iran, deels in Afghanistan gesitueerd is. De ander betreft de anarchistische levenskunstenaar en filosoof Tswang Tse, die rond 300 voor Christus de taoïstische leer van Lao Tse verder uitbreidde en verdiepte. Hij was van hoge komaf maar leidde, voordat hij rond ging trekken door China, een eenvoudig en opvallend leven als klerk van een werkplaats waar meubels, deuren en stoelen gelakt werden. Nasroeddin en Tswang

Tse belichamen bij uitstek het archetypen van de spirituele naar aan het hof van de koning, de gestalte die in onze innerlijke wereld de machthebber vertegenwoordigt die het ego is. Beiden houden dat ego van ons op een uiterst geestige en lucide manier de spiegel voor, laten ons lachen om henzelf of om de gestalten die zij opvoeren om hen heen, om ons vervolgens achter te laten met de pijnlijke constatering dat wij eigenlijk onszelf hebben uitgelachen. Hun humorvolle uitvergrotingen doen ons beseffen hoe dikwijls wij ons precies zo gedragen. Een uiterst effectieve methode om ons te confronteren met onszelf zonder ons op de boodschapper van het slechte nieuws af te kunnen reageren. Het is lachen als een boer met kiespijn.

De 25 parabels van dit boek introduceer ik niet alleen, maar ik commentarieer ze ook. Ik stap daarmee op mijn bescheiden wijze rechtstreeks in de traditie van de geestelijk leraren, de rabbi's uit de joodse traditie, de sjeiks en meesters uit de soefitraditie en de goeroes uit de boeddhistische en de hindoeïstische traditie. Net zoals deze meesters probeer ik zo direct en rechtstreeks mogelijk te spreken tot je hogere weten, alsof je een leerling bent van mij. Misschien spreekt dit je aan omdat je jezelf ook zo ziet, als een leerling van het leven. Misschien moet je daar even aan wennen, maar gaat het toch werken voor je en ga je het gaandeweg steeds meer waarderen. En misschien ook staat het je tegen om zo toegesproken te worden en vraag je

je af wie ik ben om zo'n indringende toon tegen je aan te slaan. Ook goed, je kunt je altijd nog beperken tot de strips en mijn commentaren overslaan! Maar wellicht helpt het je daarin om te weten dat ik mezelf met mijn eigen commentaar net zozeer toespreek als ik jou toespreek, als de leerling die ik om te beginnen zelf natuurlijk ook ben. Het is niet dat ik het allemaal meen te weten, het is eerder andersom, ik ben zelf een nogal hardnekkige leerling die dit zelf regelmatig nodig heeft! En verder is het niet meer dan een beproefd stijlmiddel dat zijn grote waarde heeft bewezen in de geschiedenis van het geestelijke onderricht.

De volgorde waarin ik de parabels presenteer is min of meer willekeurig, in die zin dat ik begonnen ben met een vertelling die wat mij betreft het meeste past bij een begin. Het begin waarin het gaat over de openheid van geest die noodzakelijk is voor iedere zoeker, iedere beginner. Vanaf deze eerste parabel heb ik me vervolgens laten leiden door mijn associaties, welke is er een logisch vervolg op, welke diept het verder uit of laat juist de andere kant van de medaille zien? Zo rijgen de parabels zich op een heel natuurlijke manier aan elkaar en komen zo'n beetje alle thema's van de weg van de mens voorbij. Van de noodzaak de schaduw aan te kijken, de waarde van rust en bezinning, hoe om te gaan met onaardige mensen, hoe het verschil te maken als mens, welk antwoord je geeft op je lot en wat daarin hulp is en wat niet, tot aan uiteindelijk

alles rondom het thema van controle en overgave, en alles daartussenin. Het zal zich vanzelf aan je openbaren in een soort van logica die hopelijk ook voor jou klopt.

Of dit boek wel of niet gaat aanslaan, het is voor mezelf bij voorbaat al meer dan de moeite waard geweest om er mijn energie aan te geven. Dat is om te beginnen de grote verdienste van de jonge striptekenaar Flor Lambach, die mijn meest geliefde vertellingen heeft omgezet in de prachtige, trefzekere strips waar dit boek op steunt. Elke keer weer was ik verrukt, soms zelfs euforisch, als ik een nieuwe aflevering van hem in mijn digitale postbus kreeg. Omdat dit voor hem ook nieuw was, zag ik hem zichzelf ook ontwikkelen, experimenteren met verschillende stijlen en kleurstellingen, van zijn eerst nog met de hand gemaakte tekeningen, tot aan het latere werk dat hij deed met behulp van een digitaal tekenprogramma. Een uniek talent van wie we wat mij betreft nog veel gaan horen, en door wie dit project bij voorbaat voor mij meer iets is geworden wat ik om 'niet' ben gaan doen, om het plezier van de weg zelf, dan om waar het toe zou moeten leiden. Van alle boeken die ik tot nu toe geschreven heb, is dit het boek waar ik de meeste vreugde aan heb beleefd. Een vreugde die hopelijk aanstekelijk gaat werken voor jou als lezer!

De vreugde die ik aan dit project beleefd heb, had overigens ook zeker te maken met de meer dan ideale omstan-

digheden waaronder ik het uiteindelijk tot een boek heb kunnen maken. Zittend in de zon op een dakterras in Granada, met het Alhambra op de horizon, terwijl het in Nederland grauw en nat was, eind december 2024, begin januari 2025, schreef het zich als het ware vanzelf. Het leek wel of de plek daar in Andalusië, haar schoonheid, haar eigenheid, dit project zo omarmde dat ze me alles gaf wat ik nodig had. Wellicht had dat ook te maken met het feit dat deze plek niet voor niets een van de weinige plekken in Europa is geweest, waar de drie belangrijkste godsdiensten, het christendom, de islam en het jodendom, voor een langere tijd, meerdere eeuwen, in (relatieve) harmonie met elkaar geleefd hebben en elkaar geïnspireerd en verrijkt hebben. Dit boek is immers doordrongen van dat besef, het besef dat alles uiteindelijk één is, alle spirituele wegen uiteindelijk over hetzelfde gaan en elkaar kunnen verrijken in plaats van elkaar te bestrijden. Het zijn allemaal takken aan dezelfde boom van de menselijke wijsheid.

Ik wens je veel leesplezier toe. Dat je dit boek met een grote glimlach op je gezicht, met de nodige herkenning en verwondering zult lezen. Dat het je de inspiratie mag geven je leven met zo veel mogelijk bezieling en vertrouwen te leven. En dat het je mag helpen om je eigen wijsheid te vinden op de vragen die aan de horizon van jouw weg steeds weer opdoemen.

I.

‘HIER IN HET LICHT IS
TENMINSTE IETS TE ZIEN!’

**MOELA NASROEDDIN EN DE
VERLOREN
SLEUTEL**

We beginnen dit boek met een van de mooiste parabels over de illustere nar uit de islamitische wereld, Nasroeddin Hodja geheten. In de folklore van bijna de gehele Arabische wereld is hij een begrip, iedereen van jong tot oud kent hem. Van Marokko tot Syrië en van Egypte tot Turkije worden vanaf de 13e eeuw talloze verhalen verteld over deze deerniswekkende Nasroeddin, die als 'moellah', geestelijk leider, de koran had moeten bestuderen, maar in plaats daarvan in tal van doldwaze situaties terechtkomt waaruit blijkt hoe weinig hij er meestal van begrepen heeft. Zoals ik in de inleiding al aangaf, of hij echt geleefd heeft is onduidelijk, waarschijnlijk niet. Hij lijkt eerder een product van de Arabische verbeelding, een stijlfiguur zoals Moos in de Jiddische wereld en Tijn Uilenspiegel in de Nederlandse.

Hoewel tegenwoordig vooral gebruikt door Arabische ouders om hun kinderen aan het lachen te krijgen, houdt Nasroeddin ons allemaal een spiegel voor. We denken te lachen om hem, maar in de afdronk van zijn verhalen daagt het ons hoe vaak wij ons eigenlijk net zo neigen te gedragen als Nasroeddin zelf. Zo wordt op een heel subtiële, geestige en slimme manier onze eigen wijsheid ontsloten, zonder dat we ons moralistisch toegesproken en behandeld voelen. De kern van zijn unieke bijdrage aan de wereld van de spiritualiteit is dat als je je als mens wenst te ontwikkelen tot een wijze persoon je je om te beginnen bewust moet willen worden van je eigen onwetendheid. Precies dit is de essentie van deze eerste parabel van dit boek, misschien wel het meest bekende verhaal dat al eeuwenlang over Nasroeddin de ronde doet.

De confronterende vraag die Nasroeddin ons om te beginnen stelt is óf we de sleutel eigenlijk wel willen vinden en of we wel bereid zijn deze te zoeken daar waar hij zich bevindt, namelijk in het donker. Of dat we toch liever in onze comfortzone blijven, daar waar het licht en bekend is, en we voor het oog van onze buurman wel aan het zoeken zijn, maar niet echt? *'Laten we eerlijk zijn,'* zegt Nasroeddin, *'laten we erkennen dat we meestal liever pretenderen in controle te zijn, als iemand die het allemaal wel weet, dan dat we tonen die controle kwijt te zijn (misschien zelfs nooit gehad hebben!)* en we het helemaal niet weten?'

DE NACHT IS GEVALLEN OVER HET DORP WAAR NASROEDDIN WOONT, ALS HIJ THUISKOMT EN ONTDEKT DAT HIJ DE SLEUTEL VAN ZIJN HUIS HEEFT VERLOREN. HIJ GAAT OP ZOEK EN KRIJPT ROND OP DE WEG VOOR ZIJN HUIS. ZORGVULDIG ZOEKT HIJ ELKE CENTIMETER AF, MAAR TEVERGEEFS, HIJ VINDT HEM NIET.

EEN BUURMAN ZIET VANUIT ZIJN RAAM NASROEDDIN AL EEN TIJD ZOEKEN
EN BIEDT ZIJN HULP AAN.

SAMEN ZIJN ZE ZO EEN FLINKE TIJD BEZIG, ALS DE BUURMAN VOOR DE ZEKERHEID NASROED-
DIN VRAAGT OF HIJ WEL ZEKER WEET DAT HIJ ZIJN SLEUTEL INDERDAAD ZO ONGEVEER DAAR
VERLOREN HEEFT.

DE MOELLAH KIJKT OP EN ANTWOORDT TOT VERBIJSTERING VAN ZIJN BUUR-
MAN: 'NEE, IK GELOOF NIET DAT HET HIER WAS, MAAR ONDER DEZE LANTAARN
IS HET LICHT, HIER IS TENMINSTE IETS TE ZIEN!'

‘Hier in het licht is tenminste iets te zien!’ Haha, die Nasroeddin, hoe dom kun je zijn, haha? denkt de buurman en zichzelf als lezer natuurlijk ook. Maar ‘grmpff’, kennen wij dat niet allemaal, dat waar je iets kwijt bent, waar je de toegang tot je huis, tot jezelf niet kunt vinden, je het, tegen beter weten in, zoekt in de (zelf)kennis die je denkt te hebben in plaats van in je eigen onwetendheid? En ligt niet juist daar de sleutel van alle vooruitgang, niet in het licht, niet in wat je wel weet, maar juist in het donker, in de schaduw, in wat je niet weet?

De Griekse filosoof Socrates, een van de allergrootste denkers uit onze westerse cultuurgeschiedenis, kwam uiteindelijk precies hierop uit. Na een levenslange zoektocht naar wijsheid zei hij: *‘Het enige wat ik werkelijk weet, is dat ik niet weet.’* Een andere grootheid in het domein van de innerlijke wereld en de persoonlijke ontwikkeling, de psycholoog Jung, voegde daaraan toe: *‘Als we verlicht willen worden heeft het weinig zin om ons te richten op het licht, als we verlicht willen worden zullen we om te beginnen onze eigen duisternis onder ogen moeten zien.’*

Zo spiegelt Nasroeddin ons hoe we dikwijls liever vasthouden aan ons masker, ons imago waarmee we ons kunnen presenteren als een ‘goed’ persoon, dan onder ogen te zien dat er achter al onze goede bedoelingen en intenties misschien ook nog iets anders schuilgaat. Iets wat wij in onze gang door het leven, in hoe we geconditioneerd zijn door onze ouders en onze sa-

menleving, weg zijn gaan stoppen in de kelder van onze ziel, in de psychologie van Jung ook bekend als ‘de schaduw’?

We zijn immers zo vaak meer dan onze goede bedoelingen. Ondanks al die goede intenties van ons doen we vaker dan ons lief is toch het verkeerde. We beginnen met goede moed een nieuwe baan of relatie, maar vervallen gaandeweg toch weer in onze oude fouten of komen ergens in terecht wat niet op ons cv vermeld stond of in wat we over onszelf geschreven hebben op de datingsite. Toen Poetin aan de macht kwam zei hij in zijn eerste interview: *‘Ik wil absoluut geen monarch zijn en hoop zeer op de dag dat ik weer een gewoon leven kan leiden als een normale burger.’* En even later: *‘Het mooie van de democratie is dat je er continu aan herinnerd wordt dat je termijn ooit ten einde loopt en je ervoor moet zorgen dat je je dan niet hoeft te schamen voor wat je gedaan hebt. Dat is waarom democratieën veerkrachtiger en effectiever zijn dan dictaturen.’* Ik geloof oprecht dat hij dit destijds meende, maar kijk toch waar hij nu intussen terechtgekomen is. En zo vergaat het ons dikwijls ook, de schaduw op onze achterbank neemt het gaandeweg de reis over van onze goede intenties en komt achter het stuur te zitten!

Wie dat wil voorkomen in zijn leven zal die schaduw daar op de achterbank moeten willen leren kennen. Die schaduw die we zo dikwijls projecteren op de buitenwereld, maar die er onder grote druk als het leven ons onder

spanning zet, of juist in de maximale ontspanning, als we bijvoorbeeld een borreltje te veel ophebben, toch zo nu en dan tussenuit piept.

Wat daarbij een grote hulp kan zijn is het besef dat juist daar onze grootste groeimogelijkheden liggen. In wat er in onze eigen schaduw verborgen ligt aan kwaliteiten die we eigenlijk hard nodig hebben, in hoe lucratief het is om de mensen met wie je het lastig hebt in de buitenwereld als je leermeesters te gaan zien. Zo vindt de zichzelf weg-cijferende verpleegkundige die haar grenzen niet kent haar leermeesters juist in die 'egocentrische' patiënten met wie zij het voortdurend zo lastig heeft in het ziekenhuis. Zij leren haar niet alleen goed voor de ander maar ook goed voor zichzelf te zorgen. En zo vindt de net iets te vlotte autoverkoper, die het niet zo nauw neemt met de waarheid, zijn leermeesters in die wat angstige zorgelijke 'pietjes-precies' aan wie hij geen auto kwijtraakt omdat deze altijd wel iets vinden wat niet klopt. Zij brengen hem bij zijn eigen integriteit waarmee hij een werkelijk goede verkoper zou kunnen worden. In de kikker zit de prins. In de modder groeit de lotus.

In het donker ligt de sleutel, ligt jouw sleutel. Vraag jezelf daarom eens af waar jij op dit moment in je leven van huis geraakt bent, maar dat niet wilt weten van jezelf. Waar hou jij je van den domme, hou je bijvoorbeeld koppig vol dat het aan de ander ligt en toch echt niet aan jou? Durf eens verder te

kijken, misschien ligt daar niet alleen iets wat confronterend is, wat niet zo 'mooi' is, maar wel is wat jij óók bent. Misschien ligt juist daar, in de oester van dat 'lelijke', dat donkere wat jij ook bent, iets belangrijks verborgen, een parel, die de deur kan openen naar wie je nog meer bent? '

**'WAT EEN GROTE
HULP KAN ZIJN
IS HET BESEF
DAT JUIST IN DE
SCHADUW ONZE
GROOTSTE GROEI-
MOGELIJKHEDEN
LIGGEN.'**

‘Strip op de horizon; wijsheid voor onder-
weg’, de reis gaat verder. Flor Lambach
en ik blijven met nieuw materiaal komen.
Scan de QR-code en we zorgen voor
nieuwe strips op jouw horizon.

Uitgever: S2uitgevers

Illustraties: Flor Lambach

Ontwerp en opmaak: Douwe Hoendervanger bno

Redactie: Douwe van Randen

Correctie: Marcella Rijntjes

Foto auteur: Ron Eijkelhof

Druk en afwerking: PrintSupport4u

ISBN 9789493282643

NUR 730

Eerste druk: oktober 2025

www.s2uitgevers.nl

© 2025 Hans Wopereis en Flor Lambach

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave
mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een
geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar
gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij
elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opna-
men of op enig andere manier zonder voorafgaande
schriftelijke toestemming van de uitgever.

Ben jij de sleutel tot jezelf of de wereld ook weleens kwijt? Dat het je niet lukt om toegang te krijgen tot je ziel en de wijsheid die daarin verborgen ligt?

In *Strip op de horizon* nemen Hans Wopereis en striptekenaar Flor Lambach je mee op een verrassende reis langs 25 parabels uit bijna alle geestelijke tradities van over de hele wereld.

Klassieke verhalen van onder meer Nasroeddin, Tswang Tse en Jezus worden herverteld in lichtvoetige strips en rake bespiegelingen die tegelijk relativeren én verdiepen.

Wopereis, bekend van zijn werk op het snijvlak van zingeving, leiderschap en persoonlijke ontwikkeling, verstaat de kunst om eeuwenoude wijsheden invoelbaar te maken voor de vragen van nu. Zijn commentaren zijn scherp, geestig en ontwapenend eerlijk – soms confronterend, maar altijd uitnodigend.

Het is een uniek boek over de grote vragen van het leven: Hoe leef ik écht? Wat vraagt het leven van mij? Hoe verhoud ik mij tot de ander en tot wat ik zie in de wereld?

Geen opgeheven vinger, maar een spiegel waarin je lacht, frons – en misschien even stilvalt.

Strip op de horizon is een boek om in te bladeren, in te verdwalen, om cadeau te geven of te bewaren als gids voor onderweg. Want ergens daar, op de grens van licht en donker, ligt misschien wel jouw sleutel.

‘Voor iedere leider, voor ieder mens die zo wijs en bezield mogelijk probeert te handelen. Dit inspirerende boek geeft je de wegwijzers.’

Doekle Terpstra

Hans Wopereis begeleidt mensen, teams en organisaties in hun zoektocht naar bezieling en groei. Tevens is hij expeditieleider van berg- en woestijntochten, waar hij de kracht van natuur en stilte verbindt met de vragen die mensen met zich meedragen. Eerder was hij mededirecteur en -eigenaar van ITIP School voor leven en werk. Het is zijn grootste passie om de wijsheid uit de oude geestelijke tradities toepasbaar te maken, zodat die in het dagelijks bestaan houvast en richting kan geven. Als auteur schreef hij *Het licht en de korenmaat* en *Bezieling werkt*.

WWW.S2UITGEVERS.NL

9 789493 282643 >